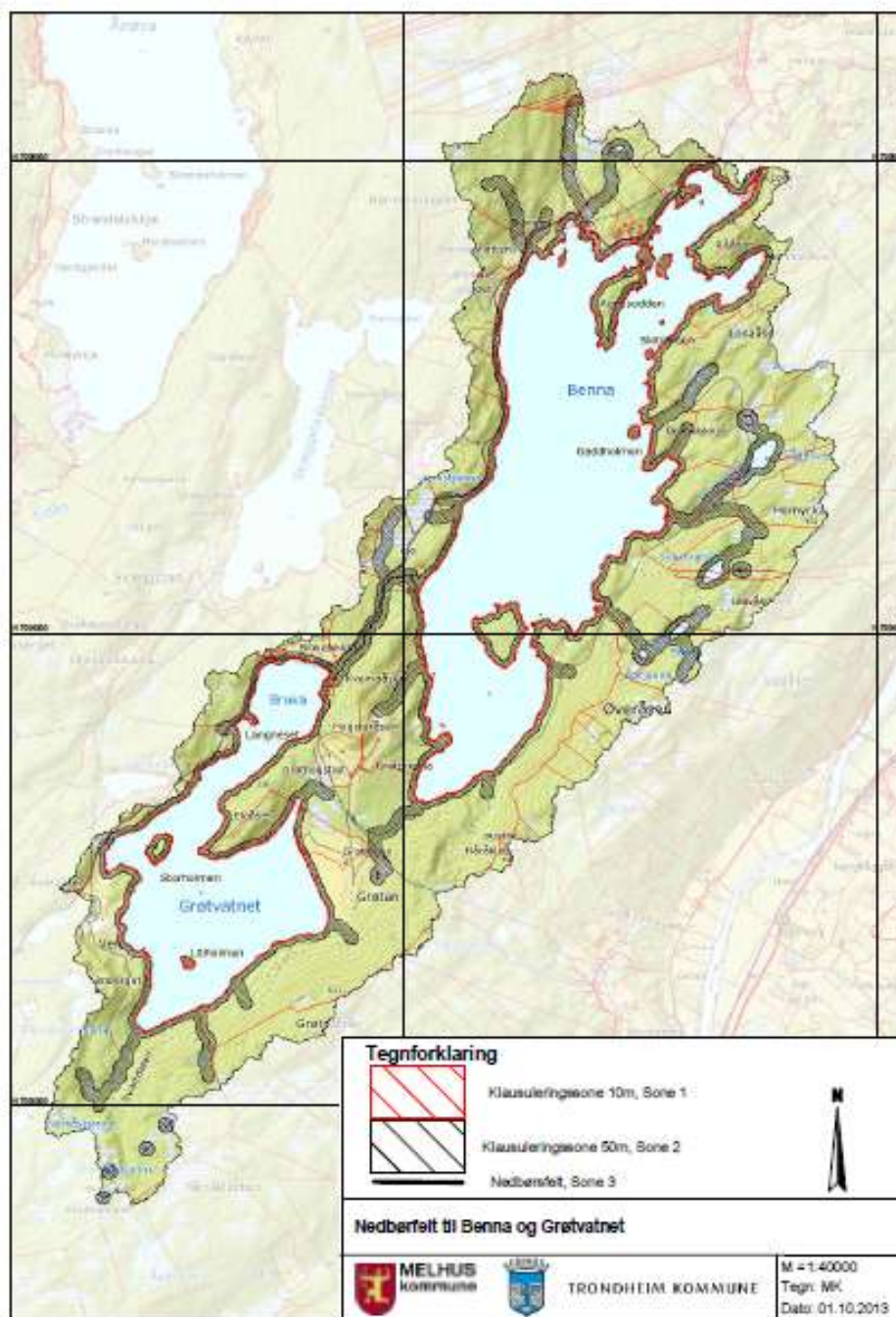

VEILEDER FOR BEHANDLING AV SAKER I NEDBØRFELTET TIL BENNA

1. INNLEDNING

1.1 Formål og virkeområde

Formålet med denne veilederen er å skape en enhetlig og forutberegnlig saksbehandling hos Melhus kommune (som forvaltningsorgan) og Trondheim kommune (som eier av Benna vannverk) ved avgjørelser i saker i nedbørfeltet til drikkevannskilden Benna.

Nedbørfeltet sin avgrensning er vist i NVE sin kartdatabase NVE Nedbørfelt (Regine) <http://gis3.nve.no/link/?link=nedborfelt>. Kartdatabasen viser den nasjonale hydrografiske inndelingen av vassdragene i Norge.

Nedbørfeltet til Benna er for øvrig vist som hensynssone nedslagsfelt drikkevann i plankartet til Kommuneplanens arealdel 2013-2025 (KPA), vedtatt av Melhus kommunestyre 16.12.2014. I tillegg er nedbørfeltet med klausuleringssoner vist i klausuleringskartet "Nedbørfelt til Benna og Grøtvatnet" datert 01.10.2013, jf. punkt 1.5 under. Klausuleringskartet er tatt inn på forsiden av denne veilederen.

1.2 Nedbørfeltet til Benna

Nedbørfeltet til Benna er det området over og under bakken som vannet renner gjennom, før det kommer til Benna. Andre betegnelser som benyttes om nedbørfeltet er bl.a. nedslagsfelt eller vanntilsigsområde.

Alle punkter på jordoverflaten tilhører et nedbørfelt. Et sentralt begrep for å definere et nedbørfelt, er vannskillet. Vannet renner alltid minste motstands veg. Vannskillet omslutter hele nedbørfeltet, og er de høydedrag i terrenget som lager grenser mellom ett nedbørfelt og et annet.

1.3 Drikkevannshensynet

Drikkevannsforsyning er samfunnskritisk infrastruktur.

Det er forbudt å forurense nedbørfeltet til Benna, dersom dette kan medføre fare for forurensning av drikkevannet. Det vises her til forskrift om vannforsyning og drikkevann FOR-2001-12-04-1372 (Drikkevannsforskriften) § 4 som bestemmer følgende:

Det er forbudt å forurense vannforsyningssystem og internt fordelingsnett dersom dette kan medføre fare for forurensning av drikkevannet.

Drikkevannsforskriften § 3 nr 3 gir følgende definisjon av et vannforsyningssystem:

Et vannforsyningssystem består av et eller flere av følgende elementer: Vanntilsigsområde, vannkilde, vannbehandling, vannbehandlingsanlegg, transportsystem og driftsrutiner.

Nedbørfeltet er lagt inn som egen hensynssone i KPA. Ved utøvelse av kommunal myndighet og eierskap skal drikkevannsinteressen være overordnet alle andre interesser innenfor hensynssonen, jf. bestemmelsene til KPA punkt 7.3 første avsnitt punkt 2.

Formålet med hensynssonen i KPA er å hindre/begrense forurensning i nedbørfeltet, slik at nedbørfeltet fungerer som en naturlig barriere mot forurensning av drikkevannet.

For å hindre/begrense forurensning i nedbørfeltet, er det ønskelig med så begrenset menneskelig aktivitet som mulig i nedbørfeltet. Det bør derfor legges til grunn for all

saksbehandling, at forurensningsfaren normalt vil øke med økt menneskelig aktivitet. Dette er spesielt viktig i sammenheng med søknader om ulike typer byggetiltak.

Økt menneskelig aktivitet = Økt forurensningsfare

Følgende prinsipper skal legges til grunn for all behandling av saker som berører nedbørfeltet:

- I all behandling av saker i nedbørfeltet skal hensynet til drikkevannsforsyningen være det primære hensyn.
- Tiltak og aktiviteter som kan forringe eller skape ulemper for råvannskvaliteten i Benna og Grøtvatnet vil ikke være tillatt.
- Tiltak og aktiviteter som kan forventes å øke aktiviteten eller tilstedeværelse av mennesker i nedbørfeltet vil ikke være tillatt.
- Denne veilederen legges til grunn for all kommunal planlegging innenfor nedbørfeltet til Benna.

1.4 Klausulering – begrensning av eierrådigheten

Utgangspunktet er at eier av en eiendom har den totale og eksklusive rådigheten over egen eiendom. Dette utgangspunktet modifiseres imidlertid gjennom en rekke unntak, som begrenser den enkeltes rådighet over egen eiendom.

Begrensningene kan følge av egne (eller tidligere eieres) disposisjoner, for eksempel pantsettelse, leierettigheter med mer. Begrensningene kan også følge av den alminnelige lovgivningen. Friluftsløven, motorferdselsloven, forurensningsloven, plan- og bygningsloven og drikkevannsforskriften er eksempler på lover/forskrifter med bestemmelser om rådighetsbegrensninger i eiendomsretten.

Klausulering av eiendommene innenfor nedbørfeltet til Benna er etablert gjennom avtale eller ekspropriasjon.

Klausuleringsbestemmelsene begrenser eiernes rådighet over egen eiendom, og kalles en negativ servitutt, jf. lov av 29. november 1968 om særlege råderettar over framand eigedom (servituttloven).

Klausuleringsbestemmelsene er en særrett til fordel for vannverkseier.

Nedbørfeltet til Benna som drikkevannskilde er klausulert i to omganger; Først til fordel for Melhus kommune i 1968, deretter til fordel for Trondheim kommune i 2016.

Bakgrunnen for at nedbørfeltet ble klausulert i 2016, selv om begrensningene også kan følge av den alminnelige lovgivningen, er at det er vannverkseier som er ansvarlig for å levere drikkevann med tilfredsstillende kvalitet, ikke det offentlige organ som er gitt forvaltnings- og vedtaksmyndig i den enkelte sak (her ofte Melhus kommune innenfor kommunegrensen). For å oppfylle sitt ansvar iht. drikkevannsforskriften og unngå erstatningsansvar iht. produktansvarsloven, må derfor vannverkseier være sikker på at det ikke gis tillatelse til noe som kan føre til fare for forurensning av drikkevannet.

Rådighetsbegrensningene som skyldes drikkevannshensynet (klausuleringsbestemmelsene), gjelder kun den del av en eiendom som ligger innenfor nedbørfeltet.

1.5 Klausuleringssoner

Nedbørfeltet er inndelt i tre klausuleringssoner, hvor det gjelder ulike bestemmelser innenfor de ulike sonene. De tre sonene er:

- Hele nedbørfeltet (Sone 1, se punkt 3.2 til og med 3.15)
- 50 meter fra vassdrag (Sone 2, se punkt 3.16 til og med 3.24)
- 10 meter fra vassdrag (Sone 3, se punkt 3.25 til og med 3.26)

50 og 10 metersonen måles fra kote 184 meter for Benna og fra kote 236 meter for Grøtvatnet. For andre vassdrag i nedbørfeltet (dammer og tilførselsbekker) måles disse to sonene fra vannkant.

1.6 Endringer

Denne veilederen er et dynamisk dokument, og endres fortløpende ved behov. Dokumentet dateres, og endringer samordnes mellom Melhus kommune og vannverkseier så langt dette er mulig. Den til enhver tid gjeldende veileder skal være tilgjengelig for alle (internt og eksternt) på nettsidene til Melhus kommune og vannverkseier.

2. SAKSBEHANDLINGSREGLER

2.1 Melhus kommune

Melhus kommune behandler saker og mottar og behandler søknader, herunder dispensasjonssøknader, med hjemmel i lov, i saker hvor kommunen er forvaltningsorgan.

I tilfeller hvor andre enn Melhus kommune er offentlig forvaltningsorgan sendes søknad dit.

Melhus kommune skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17 første ledd. Utredningsplikten innebærer bl.a. at drikkevannsinteressene alltid skal høres, før Melhus kommune treffer vedtak i nedbørfeltet til Benna.

Følgende forvaltningsorgan skal ha saken på høring:

- Vannverkseier ved Trondheim kommune/Kommunalteknikk
- Teknisk Drift i Melhus kommune, som ansvarlig for vannforsyningen internt i Melhus
- Kommuneoverlegen i Melhus
- Kommuneoverlegen i Trondheim
- Malvik kommune
- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Sør-Trøndelag Fylkeskommune
- Mattilsynet

Dersom saken gjelder forhold som er forbudt iht. klausuleringsbestemmelsene, vil forholdet være forbudt til tross for et positivt vedtak fra Melhus kommune (evt. annet forvaltningsorgan).

2.2 Vannverkseier

Vannverkseier mottar og behandler søknad om dispensasjon med hjemmel i klausuleringsbestemmelsene. Søknaden sendes av søker enten digitalt eller per brev.

Adresse: kommunalteknikk.postmottak@trondheim.kommune.no

Trondheim kommune
Kommunalteknikk
Postmottak 2300 Sluppen
7004 TRONDHEIM

Vannverkseier sender svar på søknad om dispensasjon til søker, med kopi til Melhus kommune.

Dersom vannverkseier blir kjent med et tiltak, planlagt eller utført, som vil være/er i strid med klausuleringsbestemmelsene/evt. som det skulle ha vært søkt om dispensasjon for, sendes svar til søker, med kopi til Melhus kommune.

3. KLAUSULERINGSBESTEMMELSENE

3.1 Drikkevannsforskriften og forurensningsloven

Foruten klausuleringsbestemmelsene og KPA, er drikkevannsforskriften § 4 og forurensningsloven §§ 6 og 7 relevante generelle hjemler for et forbud mot å forurense i nedbørfeltet til Benna.

Plikten til å unngå forurensning omfatter også "fare for forurensning". Forurensningsforbudet gjelder også akkumulert forurensning, dvs. mindre forurensning fra flere kilder som samlet sett har et potensial for å forurense drikkevannet.

Når det gjelder allmennheten, så er ikke allmennheten gitt noen rettigheter etter for eksempel friluftsløven og hundeløven, dersom aktiviteten rammes av forbudet mot forurensning i drikkevannsforskriften.

3.2 § 1-2 Bading og lignende

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-2 Bading og lignende

Det er forbudt med bading (både for mennesker og dyr), brettseiling, dykking og lignende aktiviteter.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 2

Det er forbudt med bading (både for mennesker og dyr), brettseiling, dykking og lignende aktiviteter i nedbørfeltet til Benna og Grøtvatnet.

Bading vil si å oppholde seg i vann. Forbudet gjelder både for mennesker og dyr.

Verken grunneiere eller allmennheten har lov til å bade i nedbørfeltet til Benna.

Det er umulig å vite om badende faktisk vil komme til å forurensne drikkevannet. Da måtte man ha gjennomført omfattende tester av de badende på forhånd. Men bading kan medføre fare for forurensning av drikkevannet. Man kan ha smittestoffer på/i kroppen uten å vite det. Gjennom badingen kan man da tilføre drikkevannet smittestoffer.

3.3 § 1-3 Camping

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-3 Camping

Det er forbudt å sette opp telt, parkere bobil eller på annen måte slå leir.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 3

Det er forbudt å sette opp telt, parkere bobil eller på annen måte slå leir i nedbørfeltet til Benna og Grøtvatnet.

Det er ikke tillatt for allmennheten å campe i nedbørfeltet til Benna.

Grunneier sin husstand kan campe på egen eiendom i nedbørfeltet (typisk om barn ønsker å overnatte ute for en natt).

3.4 § 1-4 Organiserte arrangement

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-4 Organiserte arrangement

Det er forbudt å arrangere sportsstevner og andre organiserte arrangementer.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 4

Det er forbudt å arrangere sportsstevner og andre organiserte arrangementer i nedbørfeltet til Benna og Grøtvatnet.

Det er ikke tillatt å organisere arrangement innenfor nedbørfeltet til Benna. Man tenker her primært på arrangement for allmennheten, som for eksempel sykkelritt, speiderleir og o-løp, mens elgjakt er tillatt. Ved tvil om et arrangement omfattes av forbudet, kontaktes vannverkseier og Melhus kommune for avklaring.

3.5 Motorfartøy

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-5 Motorfartøy

Det er forbudt å bruke motorfartøy på Benna og Grøtvatnet.

Forbudet omfatter også elektriske motorer, men vannverkseier kan gi dispensasjon fra forbudet, forutsatt at bruken ikke vurderes å være i strid med drikkevannsinteressen.

For vannverkseier er det tillatt å bruke motorisert fartøy på vannet til nødvendig drift av vannverket.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 5

Det er forbudt å bruke motorfartøy på Benna og Grøtvatnet. Forbudet omfatter også elektriske motorer, men kommunen / vannverkseier kan gi dispensasjon fra forbudet, forutsatt at bruken ikke vurderes å være i strid med drikkevannsinteressen. For vannverkseier er det tillatt å bruke motorisert fartøy på vannet til nødvendig drift av vannverket.

Forbudet gjelder også på islagt vann.

Dispensasjon for bruk av elektrisk motor:

Vannverkseier og Melhus kommune kan i visse tilfeller gi dispensasjon fra forbudet mot elektriske motorer. For å få dispensasjon, må dispensasjon være gitt av i alle fall vannverkseier, sml. KPA andre punktum og klausuleringsbestemmelsen § 1-5 andre ledd.

Dersom man kun har adkomst til eiendommen via vannvegen, vil det bli gitt permanent dispensasjon for å komme seg fra og til fastlandet.

Det vil også normalt bli gitt dispensasjon i adkomstøyemed, dersom adkomsten på land er tilnærmet umulig å benytte. Det samme er tilfellet dersom helsemessige forhold knyttet til hjemmelshaver eller andre faste brukere av eiendommen (typisk nær familie), er årsaken til at landadkomsten er tilnærmet umulig å benytte. I slike tilfeller kan det kreves legeerklæring fra søker og dokumentasjon på at man er fast bruker av eiendommen. Hjemmelshaver eller nær familie trenger ikke å dokumentere at man er fast bruker av eiendommen. Dispensasjonen kan i slike tilfeller begrenses til å gjelde kun den personen som av helsemessige årsaker har behov for å benytte elektrisk motor, eventuelt med tillegg av en ekstra person for nødvendig bistand.

Dersom det er gitt dispensasjon fordi landadkomsten er tilnærmet umulig å benytte (faktisk/helsemessig), vil en dispensasjon automatisk opphøre når dispensasjonsinnehaveren ikke lenger bruker eiendommen, men uansett 10 år fra dispensasjonen er gitt. Dersom det fremdeles er behov for å benytte elektrisk motor etter at dispensasjonsperioden er utløpt, kan det søkes på nytt.

Dersom omfanget av dispensasjoner fra motorfartøyforbudet, blir så høyt at drikkevannshensynet tilsidesettes, vil vannverkseier og Melhus kommune måtte vurdere hvorvidt adkomsten over land likevel må kunne benyttes.

I utgangspunktet vil verken avvirkning av skog eller fiske være en dispensasjonsgrunn.

Den enkelte grunneier gis ikke dispensasjon fra forbudet mot bruk av elektrisk motor for å hente ut skadeskutte eller døde dyr i Benna eller Grøtvatnet. I slike tilfeller orienteres vannverkseier og Melhus kommune ved Teknisk Drift og viltfaglig ansvarlig. Melhus kommune vil være ansvarlig for å bringe slike dyr ut av drikkevannskilden, dersom dette vurderes å være påkrevd i forhold til drikkevannshensynet.

3.6 § 1-6 Fiske

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-6 Fiske

Det er forbudt med utleie av fiskerettigheter.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 6

Fiske er forbudt.

KPA kan forstås slik at det er forbudt for alle å fiske, også for strandeier med fiskerett. Slik skal imidlertid ikke KPA forstås. Fiskeforbudet gjelder for alle de som ikke er strandeier med fiskerett. Det er således forbudt å leie ut fiskerettigheter. Fiskeforbudet gjelder også isfiske. Det er dessuten forbudt for allmennheten å fiske her, uavhengig av om man skulle komme fram til at Benna eller Grøtvatnet har et fritt midtstykke, som ikke omfattes av strandeiers eiendomsrett.

Vannverkseier vil utstede et "fiskekort", slik at strandeier med fiskerett kan dokumentere sin rett når vannverkseier utfører kontroll av fiskere på Benna og Grøtvatnet. Dette kortet må grunneier ta med seg når det fiskes.

3.7 § 1-7 Tilførsel av levende ferskvannsorganismer

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-7 Tilførsel av levende ferskvannsorganismer

Det er forbudt å ta med levende ferskvannsorganismer inn i nedbørfeltet.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 7

Det er forbudt å ta med levende ferskvannsorganismer inn i nedbørsfeltet.

Fremmede ferskvannsorganismer kan påvirke vannkvaliteten. Dette forbudet kan nok også hjemles i for eksempel F11.11.1993 nr 1020 forskrift om utsetting av ferskvannsfisk mv.

3.8 § 1-8 Tiltak

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-8 Tiltak

Det er forbudt med tiltak som oppføring, endring, endret bruk og andre tiltak knyttet til bygninger, konstruksjoner og anlegg, samt terrenginngrep og opprettelse og endring av eiendom. Som tiltak regnes også annen virksomhet og endring av arealbruk som vil være i strid med arealformål, planbestemmelser og hensynssoner.

Det er ikke i strid med dette forbudet å utføre

- ordinært vedlikehold av bygninger, konstruksjoner og anlegg
- tiltak for å oppfylle krav i klausuleringsbestemmelsene
- tiltak knyttet til det offentlige drikkevannsanlegget

Vannverkseier kan gi dispensasjon fra forbudet, forutsatt at tiltaket ikke vurderes å være i strid med drikkevannsinteressen.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 1 og tredje, fjerde og femte avsnitt

Tiltak jfr. § 1-6 er ikke tillatt.

Ved brann kan eksisterende boligbebyggelse, fritidsbebyggelse og gårdsbebyggelse føres opp i tilsvarende størrelse og omfang som før brann.

I det øyeblikket nedslagsfeltet utgår som drikkevannskilde og/eller reservevannskilde, inngår nedslagsfeltet ikke i hensynssonen og bestemmelsen frafaller.

Fasadeendringer, jfr § 1-6, kan gjennomføres v/søknad dersom dette ikke har konsekvenser for drikkevannskilden.

Riving, jfr. § 1-6, av konstruksjoner og bygg tillates som ledd i å sikre drikkevannskilden.

Bestemmelsene knyttet til hensynssone nedslagsfelt i KPA og § 1-8 i klausuleringsbestemmelsene går langt i å legge ned et generelt byggeforbud innenfor nedbørfeltet.

Formålet med bestemmelsene til hensynssone nedslagsfelt og klausuleringen er å unngå en økning av ferdsel og aktivitet i nedbørfeltet. Det generelle byggeforbudet er altså ikke kun knyttet til forurensningsfare ved selve utførelsen av byggetiltaket, men også til forurensningsfare knyttet til framtidige effekter av byggetiltaket.

3.8.1 Dispensasjon

I plan- og bygningsloven (pbl) § 19-2 første ledd og klausuleringsbestemmelsene § 1-8 tredje ledd åpnes det for at det kan gis dispensasjon fra det generelle byggeforbudet innenfor nedbørfeltet.

Etter pbl § 19-2 første ledd kan kommunen gi dispensasjon fra for eksempel bestemmelser knyttet til hensynssoner, men ingen har krav på å få dispensasjon. Det forutsettes imidlertid at

kommunen må ha en saklig grunn for ikke å gi dispensasjon. I vurderingen om hvorvidt det kan gis dispensasjon skal det legges særlig vekt på konsekvenser for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet.

Det første saksbehandler hos Melhus kommune og vannverkseier må vurdere, er om hensynet til god beskyttelse av vannkilden og en trygg vannforsyning blir vesentlig tilsidesatt, dersom det gis dispensasjon for omsøkte tiltak.

- Hensynet bak bestemmelsene til hensynssonen og klausuleringsbestemmelsen er å beskytte nedbørfeltet mot fare for forurensning, og sørge for at kilden sammen med nedbørfeltet kan fungere som én selvstendig hygienisk barriere.
- Bestemmelsene er ment å reducere faren for forurensning, som følge av menneskeskapt aktivitet. Nye tiltak som kan øke faren vil dermed i utgangspunktet stride mot formålet med hensynssonen.

Hvis det foreligger en vesentlig tilsidesettelse av hensynet til drikkevannskilden, kan det ikke gis dispensasjon, **uavhengig av om fordelene ved tiltaket er større enn ulempene for øvrig.**

I følge Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) er dispensasjonsadgangen ved pbl § 19-2 strammet inn. Det vil normalt ikke være dispensasjonsadgang der hensynet bak bestemmelsene det skal dispenserer fra (hensynet til drikkevannskilden), fortsatt gjør seg gjeldende med styrke.

Bestemmelsen om et generelt byggeforbud må dermed praktiseres strengt.

Dersom det ikke foreligger en vesentlig tilsidesettelse av hensynet til god beskyttelse av drikkevannskilden, må det likevel gjøres en vurdering av om fordelene ved å gi dispensasjon er klart større enn ulempene, etter en samlet vurdering. Det er altså ikke nok med en alminnelig interesseovervekt; det må foreligge en klar overvekt av hensyn som taler for dispensasjonen. Også dette forholdet taler for en streng praktisering av byggeforbudet innenfor nedbørfeltet/hensynssonen.

Personlige forhold knyttet til søker/tiltakshaver vil normalt ikke være et hensyn som skal vektlegges i denne sammenheng.

Ulempene knyttet til *en mulig forurensning* av en drikkevannskilde, som kan forsyne opp mot 200.000 mennesker i en reservevannsituasjon, vil normalt sett alltid være større enn fordelene ved det enkelte tiltak.

Enhver dispensasjon forutsetter dermed at tiltaket ikke kan medføre ulempe for drikkevannskilden, og altså ikke medføre fare for forurensning.

Når det gjelder forurensning av drikkevann er man redd både for enkelthendelser av relativt liten karakter, men som likevel kan føre til at smittestoffer føres ut i vannforsyningsnettet, og for en generell økning i forurensningsbelastningen på kilden. Eksempelvis er både bading, resting/leirslagning, og lufting av hund i nærheten av drikkevannskilden, vurdert å representere en fare for forurensning.

Generelt sett kan det ikke tillates tiltak som gjør at *fare* for forurensning eller forurensningsbelastningen på kilden øker. Det spiller i denne sammenheng mindre rolle nøyaktig hvor mye forurensningsfaren eller forurensningsbelastningen kan sies å øke. Dersom det finnes faglige argumenter som tilsier at forurensningsfaren kan øke, vil dette normalt sett være grunnlag for å avslå søknad om dispensasjon. **Størrelsen på forurensningsbidraget, eller sannsynligheten for at slik forurensning skal finne sted, er av underordnet betydning.**

Det er tilstrekkelig at det foreligger *fare* for forurensning for at det kan gis avslag på dispensasjonssøknaden. Det er med andre ord ikke nødvendig å påvise at forurensning med sikkerhet vil forekomme. Det må likevel være en viss sammenheng i faresituasjonen. En rent hypotetisk fare for forurensning av drikkevannet rammes ikke.

Normalt vil det være grunn til å anta at *økt aktivitet* i nedbørfeltet i form av

- nye boenheter,
- nye virksomheter,
- utvidelse av eksisterende virksomheter,
- standardheving av eksisterende fritidsboliger,
- og lignende tiltak

vil kunne medføre en økt fare for forurensning. Økt press på arealbruken innenfor nedbørfeltet kan føre til at nedbørfeltets funksjon som hygienisk barriere svekkes, og faren for forurensning øker dermed.

Denne økte faren kan eksempelvis stamme både fra

- økt bruk av eiendommene, i form av økt antall bruksdøgn (fritidsboliger),
- økte utslippsmengder av gråvann fra hytter;
- økt utslipp av svartvann og gråvann fra boliger (nye boenheter eller vesentlig utvidelse av eksisterende boenheter)
- økt bil- og persontrafikk i nedbørfeltet;
- økt bruk av ulike typer maskiner;
- økt sjanse for at personer som er smittet av sykdommer oppholder seg i nedbørfeltet.

Faren for økt ferdsel og aktivitet i nedbørfeltet ligger blant annet bak forbudet mot å etablere ridesenter, gårdsturisme, kennel eller lignende virksomheter (f.eks. campingplasser og andre turistetablissementer).

Nye tiltak/ ny virksomhet knyttet til industri, overnatting, og forretning vil ikke kunne tillates i nedbørfeltet. Anlegg, veier og masseuttak, som ikke er tilknyttet landbruket, vil ikke kunne tillates.

3.8.2 De enkelte byggetiltak

Generelt

Alle søknadspliktige tiltak må vurderes opp mot drikkevannshensynet.

Gjenoppbygging etter brann er normalt et forhold som kan tilsi at det bør gis dispensasjon. Det vises her blant annet til Ot.prp.nr. 32 (2007-2008) og reglene om bygging i strandsonen, hvor det framgår at reglene om forbud mot byggetiltak ikke skal være til hinder for gjenoppføring etter brann og ulykke. Dispensasjon for gjenoppføring av erstatningsbygg etter brann eller naturskade, og dispensasjon for ombygging av eksisterende byggverk for å sikre at byggverkets funksjonalitet ivaretas, skal normalt gis, med mindre Melhus kommune eller vannverkseier etter en konkret vurdering finner at dette vil stride mot allmenne interesser, i dette tilfellet først og fremst hensynet til drikkevannsforsyningen.

Følgende dispensasjonspraksis skal følges hos Melhus kommune og vannverkseier ved søknad om gjenoppbygging av byggverk etter brann/naturskade:

- Dispensasjon for gjenoppføring av erstatningsbygg etter brann eller naturskade med samme standard og størrelse, skal som hovedregel gis.
- Ved brann/riving må bebyggelse gjenoppbygges minimum 50 meter fra høyeste regulerte vannstand. Tidligere bebygd areal må tilplantes. Unntak kan tillates kun dersom kommunen/vannverkseier vurderer det slik, at det ikke er annet egnet areal på eiendommen, eller dersom man av forsikringsmessige grunner finner at bebyggelsen må gjenoppbygges på samme sted.

I den konkrete vurderingen av hvorvidt gjenoppbygging av byggverk etter brann/naturskade kan tillates, skal det vurderes i hvilken grad gjenoppbyggingen vil kunne øke bruken av eiendommen/aktiviteten i nedbørfeltet, i forhold til aktiviteten på det tidspunktet da byggverket brant eller naturskaden inntraff. Dersom byggverket var i alminnelig god stand og i jevnlig bruk som bolig for fastboende/fritidsbolig/landbruksbygg før det brant, vil ikke en gjenoppbygging være i strid med drikkevannshensynet. Det kan imidlertid settes vilkår for gjenoppbyggingen, eksempelvis knyttet til byggets plassering eller andre forhold knyttet til beskyttelse av vannkilden. Gjenoppbygging av bygninger som forut for brann/naturskade sto til nedfalls eller var i en slik stand at normal bruk ville ha krevd omfattende rehabilitering, bør normalt ikke tillates.

Boligeiendommer

Nye boliger og nye boenheter tillates ikke. Ny permanent aktivitet vil alltid medføre økt forurensningsbelastning på drikkevannskilden. Byggetiltak knyttet til boligeiendommer bør dermed kun tillates i den grad de kan hevdes ikke å øke aktiviteten på/i tilknytning til eiendommen. Byggetiltak som kan hevdes å øke antallet personer som oppholder seg i nedbørfeltet bør ikke tillates.

Tiltak som ikke anses å øke forurensningsfaren, vil være mindre byggetiltak knyttet til boligeiendommer som ledd i vedlikehold, og behov knyttet til standardheving i takt med samfunnsutviklingen for øvrig. Slike tiltak vil kunne være rehabilitering/utvidelse av bad og kjøkken. Betraktelig utvidelse av oppholdsrom og nye soverom vil normalt ikke kunne tillates.

Vannverkseier tillater normalt vedlikehold av bygg, jf. klausuleringsbestemmelsen § 1-8 andre ledd første kulepunkt. Kommunen må likevel gjennomgå alle planer om byggetiltak for å vurdere forurensningsfaren.

Følgende dispensasjonspraksis skal følges hos kommunen og vannverkseier ved søknad om tiltak:

- Utvidelse av eksisterende bolig bør ikke tillates om dette innebærer at boligens totale BRA overstiger ca. 200 m². Dette punktet må sees i sammenheng med de øvrige føringene på dette punktet.
- Dersom boligen fra før av er svært liten, kan også en liten utvidelse øke forurensningsfaren, for eksempel fra 50 m² til 100 m², og tillatelse bør ikke gis.
- Eventuell utvidelse av eksisterende boliger bør skje i retning bort fra vannkanten/vassdraget
- Byggetiltak på eksisterende bygninger innenfor 50-meterssonen bør ikke tillates

- Samlet sett skal det legges vekt på løsninger som kan bedre eksisterende situasjon i forhold beskyttelse av drikkevannskilden
- Nye tiltak som tillates skal gis en plassering/lokalisering, som ikke strider i mot drikkevannshensynet
- Byggetiltak knyttet til totalrehabilitering og/eller omfattende utbedringer av eksisterende boliger bør normalt ikke tillates, dersom det kan tenkes at rehabiliterte bygg vil kunne bli brukt i et større omfang eller i andre sammenhenger enn bruken på søknadstidspunktet.

Landbrukseiendommer

Store deler av nedbørfeltet er i kommuneplanens arealdel avsatt til landbruksformål, men drikkevannsinteressen er i arealplan bestemt til å være overordnet landbruksformålet. Byggetiltak knyttet til stedbunden næring kan derfor kun tillates i den grad tiltaket ikke vil kunne være i strid med drikkevannsinteressen. Hvorvidt et tiltak vil være i tråd med landbruksformålet, avhenger av tiltakets konsekvenser for miljøet generelt, og drikkevannsinteressen spesielt.

Fritidseiendommer

Fritidseiendommer er et sekundærbehov, noe som tilsier strengere praktisering ift. dispensasjoner eller søknader.

Nye fritidseiendommer innenfor nedbørfeltet tillates ikke.

Det er heller ikke tillatt med utvidelse av eksisterende fritidsboliger. Mindre byggetiltak knyttet til fritidseiendommer kan føre til økt bruk av eiendommen, som igjen kan føre til økt forurensningsfare. Slike byggetiltak vil ikke være tillatt.

Når det gjelder fritidseiendommer kan større og/eller oppgraderte hytter føre til økt bruk av hytta, både i form av antall personer, og i form av antall bruksdøgn. Det samme vil ikke være tilfellet for boliger, hvor antall bruksdøgn ikke kan forventes å økes særlig som et resultat av økt standard eller økt størrelse (økning i antall boenheter tillates uansett ikke).

Det bemerkes i denne sammenheng at økt bruk av hytter i mange kommuner oppfattes som problematisk, dersom hyttene ligger i LNF-områder, eller i strandsonen. Dette da økt bruk av denne typen hytter kan medføre en økt privatisering av området, noe som ikke er ønskelig. Det er altså ikke bare i forhold til drikkevannshensynet at økt bruk av hytter ikke er ønskelig.

Tiltak som tilrettelegger for økt aktivitet/økt bruk av områder ned mot vannkanten (50-meterssonen) vil være spesielt problematisk.

Andre byggetiltak

- Fradeling/oppsettelse av eiendom er ikke tillatt, dersom formålet er å anlegge ny bebyggelse
- Det er ikke tillatt å anlegge båthus/båtนาust, basseng, badestamp, grillbu eller fast gapahuk innenfor 50-meterssonen
- Flytting av नाust i retning fra vannet, fordi det ofte/hele tiden står i vann, skal som hovedregel gis.
- Tilbygg til eksisterende boligeiendommer og landbrukseiendommer er tillatt, dersom dette er nødvendig for etablering av en lukket avløpsløsning til tett tank
- Tilbygg på inntil 5 m² til eksisterende hytter/fritidsboliger vil normalt være tillatt, dersom dette er nødvendig for å installere godkjent toalett

3.9 § 1-9 Helårsboliger

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-9 Helårsboliger

Avløpsanlegg for helårsboliger skal bestå av tett tank for svart vann. Den tette tanken skal ha nivåmåler med signaloverføring til vannverkseier og skal kunne inspiseres utvendig. Tanken skal stå i eget rom uten sluk i gulv. Tanken skal plasseres minimum 50 meter fra vassdrag, jf. § 2-1 om avstandsmåling fra vassdrag.

Det er krav om kildeseparering av avløpsvannet med egen rensing av gråvann.

Avløpsløsningen må være godkjent av kommunen.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

Avløpsløsningen må være i tråd med klausuleringsbestemmelsen.

Det må søkes til Melhus kommune om utslippstillatelse. Alle utslipp av avløpsvann forutsetter utslippstillatelse fra kommunen.

Eier av helårsboligen bekoster tømning av den tette tanken.

3.10 § 1-10 Fritidseiendom

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-10 Fritidseiendom

Det er forbudt med innlagt vann i fritidseiendommer.

Toalettløsning må ha tett bunn uten mulighet for sig, og være godkjent av rette myndighet. Avfall fra toalettløsning må leveres godkjent mottak utenfor nedbørfeltet.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

Med innlagt vann menes vann fra vatn, vannverk, brønn, cisterneanlegg eller lignende som gjennom rør eller ledning er ført innendørs.

Utslipp av gråvann fra bygning uten innlagt vann, regnes normalt som forurensning som ikke forårsaker nevneverdig skade eller ulempe. Det er da ikke nødvendig med utslippstillatelse, selv om gråvannet føres ut gjennom avløp i gulv eller lignende. Grunneier kan ha vannkran/dusj på utsiden av ytterveggen. Gråvannet bør ikke ledes ned i grunnen, men kastes på bakken, fordi sollys (UV-stråler) og filtrering gjennom gress og det øverste litt løse jordsmonnet reduserer smittestoffene. Forurensningsmyndigheten kan også, i særskilte tilfeller, kreve rensing av utslipp av gråvann, selv om det ikke er innlagt vann i bygningen.

Ved tvil om det er innlagt vann, vil det kreves dokumentasjon fra rørlegger og bilder på at dette ikke er tilfellet.

Toalettløsningen må være i tråd med klausuleringsbestemmelsen og godkjent av Melhus kommune. Godkjent mottak er per dags dato ikke etablert, og krav iht. klausuleringsbestemmelsene vil ikke bli stilt før et slikt mottak er etablert i nærheten av nedbørfeltet.

3.11 Ervervsmessig husdyrhold

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-11 Ervervsmessig husdyrhold

For ervervsmessig husdyrhold skal ikke bestanden av den enkelte husdyrenhet (for eksempel hest, storfe, svin etc.) på det enkelte husdyrbruk økes ut over bestanden pr. 31.07.2013.

Det er forbudt med inntransport av beitedyr til nedbørfeltet.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

3.12 § 1-12 Gjødning og plantevernmiddel

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-12 Gjødning og plantevernmiddel

Lagring av husdyrgjødning, kunstgjødning og plantevernmiddel må skje innomhus i tett rom uten avløp.

Det er forbudt med inntransport av husdyrgjødning til nedbørfeltet.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

3.13 § 1-13 Transport av farlige produkter

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-13 Transport av farlige produkter

Transport av farlige produkter, som oljeprodukter, drivstoff og kjemikalier, skal foregå på en slik måte at den ikke kan utgjøre noen fare for forurensning i nedbørfeltet.

Kravet omfatter også håndtering av maskiner eller andre kjøretøy ved vask, reparasjoner, oljeskift og lignende aktiviteter, som kan medføre fare for forurensning i nedbørfeltet.

Dersom det skjer utslipp i nedbørfeltet, plikter den som oppdager utslippet å varsle vannverkseier og forurensningsmyndigheten.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 8

Transport av farlige produkter, som oljeprodukter, drivstoff og kjemikalier, skal foregå på en slik måte at den ikke kan utgjøre noen fare for forurensning i nedbørsfeltet til Benna og Grøtvatnet.

Kravet omfatter også håndtering av maskiner eller andre kjøretøy ved vask, reparasjoner, oljeskift og lignende aktiviteter, som kan medføre fare for forurensning i nedbørsfeltet.

Dersom det skjer utslipp i nedbørsfeltet, plikter den som oppdager utslippet å varsle vannverkseier og forurensningsmyndighet.

3.14 § 1-14 Lagring av oljetanker og lignende

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørfeltet

§ 1-14 Lagring av oljetanker og lignende

Det er forbudt å oppbevare olje og lignende i nedbørfeltet.

Det er imidlertid tillatt å oppbevare inntil 3200 liter olje og lignende for bruk i landbruket.

Det er også tillatt å oppbevare inntil 1000 liter fyringsolje pr. helårs bolighus med oljebasert oppvarming.

Oljetanker og lignende skal lagres over bakkenivå, slik at hele tanken kan inspiseres utvendig.

Den ansvarlige for tanken plikter å iverksette tilstandskontroll for å sikre at tanken til enhver tid er i betryggende stand. Kontrollen skal gjennomføres som periodiske tilstandskontroller, eller ved et system for automatisk lekkasjeovervåkning.

Tanken skal være etablert med sikringsbasseng/oppamlingsarrangement under.

Oppamlingsarrangement skal være væsketett, utført i egnet materiale og kunne motstå vanntrykk ved maksimal oppfylling. Oppamlingsarrangementet skal ha en kapasitet lik tankens totale rominnhold. Sikringsbasseng/ oppamlingsarrangementet skal være beskyttet mot nedbør.

Løsning må være godkjent av kommunen.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 9

Det er forbudt å oppbevare olje og lignende i nedbørsfeltet.

Med bakgrunn i KPA nr 7.3 andre avsnitt nr 13, så skal nok ikke nr. 9 tolkes så strengt som den er utformet. Det er nok ment at KPA her skal ha samme innhold som klausuleringsbestemmelsen.

3.15 § 1-15 Ridesenter, gårdsturisme etc.

Klausuleringsbestemmelsene hele nedbørsfeltet

§ 1-15 Ridesenter, gårdsturisme etc.

Det er forbudt å drive ridesenter, gårdsturisme, kennel eller lignende virksomheter.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 10

Det er forbudt å drive ridesenter, gårdsturisme, kennel eller lignende virksomheter.

Bakgrunnen for forbudet er at slik virksomhet vil medføre høyere aktivitet i nedbørsfeltet, og dette er uønsket.

Også tiltak og virksomhet som normalt vil kunne falle inn under LNFR-formålet og/eller Landbruk Pluss vil kunne omfattes av forbudet.

For øvrig så har Miljøverndepartementet og Landbruks- og Matdepartementet har utarbeidet en veileder (2005) *Plan- og bygningsloven og Landbruk Pluss* hvor det trekkes en grense mellom det som normalt inngår i landbruksbegrepet (og/eller Landbruk Pluss) og det som normalt faller utenfor landbruksbegrepet.

3.16 § 2-2 Hund

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-2 Hund

Det er båndtvang for hund.

Det er ikke tillatt å ta med hund eller andre dyr på islagt vann.

Avføring fra hund skal samles opp og tas ut av nedbørsfeltet eller kastes i godkjent avfallsopsamler.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 11

Det er båndtvang for hund.

Det er ikke tillatt å ta med hund eller andre dyr på islagt vann.

Avføring fra hund skal samles opp og tas ut av nedbørsfeltet eller kastes i godkjent avfallsoppsamler.

KPA 7.3 andre avsnitt nr 11 gjelder for hele nedbørsfeltet, mens klausuleringsbestemmelsen kun innenfor 50 meterssonen.

Påbudet om båndtvang gjelder ikke ved elgjakt.

3.17 § 2-3 Ferdsel med hest

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-3 Ferdsel med hest

Det er forbudt å ferdes med hest.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 12

Det er forbudt å ferdes med hest i en sone på 50 meter fra Benna og Grøtvatnet.

3.18 § 2-4 Beiting

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-4 Beiting

Det er forbudt å la husdyr beite.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

3.19 § 2-5 Gjødsel og plantevernmiddel

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-5 Gjødsel og plantevernmiddel

Det er forbudt å bruke husdyrgjødsel og plantevernmidler.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

3.20 § 2-6 Dyrking av nye områder

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-6 Dyrking av nye områder

Det er forbudt å dyrke nye områder.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

Områder som allerede er dyrket opp, kan dyrkes med nye plantesorter/kornsorter.

3.21 § 2-7 Lagring av oljeprodukter og lignende

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-7 Lagring av oljeprodukter og lignende

Det er forbudt å lagre oljeprodukter, drivstoff, kjemikalier og lignende stoffer, som kan medføre fare for forurensning. Ved avvirking av skog tillates lagret på stedet inntil 20 liter bensin og tilhørende oljeprodukter beregnet på motorsag og annen redskap brukt under arbeidet. Lagring og bruk må skje på forsvarlig måte.

På fritidseiendommer er det tillatt å lagre opptil 5 liter med oljeprodukter. Ut over dette er det ikke tillatt å lagre oljeprodukter og/eller farlige kjemikalier på hytte- og fritidseiendommer. Lagring og bruk må skje på forsvarlig måte.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 13

Det er forbudt å lagre oljeprodukter, drivstoff, kjemikalier og lignende stoffer, som kan medføre fare for forurensning, i en sone på 50 meter fra Benna og Grøtvatnet. På fritidseiendommer er det tillatt å lagre opptil 5 liter med oljeprodukter. Ut over dette er det ikke tillatt å lagre oljeprodukter og/eller farlige kjemikalier på hytte/fritidseiendommer. Lagring og bruk må skje på forsvarlig måte

KPA inneholder ikke noen bestemmelse om lagring av inntil 20 liter oljeprodukter og lignende ved avvirking av skog. Det er nok ment at KPA her skal ha samme innhold som klausuleringsbestemmelsen. Det samme gjelder for fritidseiendommer.

3.22 § 2-8 Påfylling av drivstoff

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-8 Påfylling av drivstoff

Det er forbudt å fylle drivstoff.

Det gjøres unntak for fylling av drivstoff som er tillatt iht. § 2-7 andre og tredje avsnitt.

Det foreligger ingen tilsvarende bestemmelse i KPA.

3.23 § 2-9 Badestamp og lignende

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-9 Badestamp og lignende

Det er forbudt med badestamp og tilsvarende installasjoner.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 14

Det er forbudt med badestamp og tilsvarende installasjoner i en sone på 50 meter fra Benna og Grøtvatnet.

3.24 § 2-10 Motorferdsel

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 50 meter fra vassdrag

§ 2-10 Motorferdsel

Det er forbudt å bruke motordrevne kjøretøy utenfor eksisterende veger. Forbudet gjelder ikke ved drift av landbrukseiendommer og vedlikehold av hageareal.

KPA

7.3 Nedslagsfelt drikkevann (§ 11-8 bokstav a) andre avsnitt nr 15

Det er forbudt å bruke motordrevne kjøretøy utenfor eksisterende veger i en sone på 50 meter fra Benna og Grøtvatnet. Forbudet gjelder ikke ved drift av landbrukseiendommer og vedlikehold av hageareal.

Klausuleringsbestemmelsen er strengere enn KPA, ved at KPA begrenser forbudet til kun å gjelde i forhold til vassdragene Grøtvatnet og Benna, mens klausuleringsbestemmelsene gjelder i forhold til alle vassdrag i nedbørfeltet.

Bestemmelsen innebærer for eksempel at man kan benytte motordrevne fartøyer for å frakte ut elgskrotter.

3.25 § 3-1 Kantvegetasjon

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 10 meter fra vassdrag

§ 3-1 Kantvegetasjon

Det er forbudt å fjerne kantvegetasjon.

Det er imidlertid tillatt å fjerne trær og busker.

Forbudet gjelder fjerning av for eksempel gress, siv og blomstereng. Denne typen vegetasjon har en viss filtreringseffekt ift. forurensning på bakken, men store trær og busker har ikke samme filtreringseffekt og kan derfor fjernes.

3.26 § 3-2 Kunstgjødsel

Klausuleringsbestemmelsene innenfor 10 meter fra vassdrag

§ 3-2 Kunstgjødsel

Det er forbudt å bruke kunstgjødsel.